

Департамент
агропромислового розвитку
Львівської обласної
державної адміністрації

Громадська організація
«Львівська аграрна
палата»

Вісник Агр^Форум №23 (23) 2015

Електронний інформаційний бюлетень

2016 – рік дій, що принесе позитивні зрушення стор.4

Експерти про користь чи шкоду хліба стор.8

Нарада з головами місцевих рад Львівщини стор.11

*Біла книга: політика розвитку малого
та середнього підприємництва* стор.14

*Підсумки поточного року та погляд
у майбутнє аграрного сектору України
– Іван Стефанишин* стор.21

*Ефективний бізнесу в сучасному садівництві істотно
залежить від фахової консультативної підтримки -
Анатолій Бурлака* стор. 44

м. Львів, вул. Залізнична, 16, 2-й пов.,
тел.ф. +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-26,
(067) 803-60-32, e-mail: lvivagri@gmail.com
Інтернет-сторінка видання: www.agrochamber.lviv.ua

Шановні колеги !

**Щиро вітаємо Вас з Новим 2016 роком
та Різдвом Христовим.**

**Хай Новий рік увійде у Вашу оселю з добром і
радістю, злагодою, достатком і миром, з надією
і натхненням для нових здобутків.**

**Нехай ці величні зимові свята, як і всі дні
наступного року, будуть щедрими на любов і
доброту, взаєморозуміння і повагу, а Різдвяна
Зоря запалить у Вашому серці вогонь віри, надії і
впевненості у здійсненні найзаповітніших бажань.**

**Хай Ваше життя осяє Боже благословення, а
оптимізм утвердить Вас на добрі справи.
Зичимо міцного здоров'я, добробуту, сімейного
затишку та щасливої долі Вам і Вашій родині!
Щасливих Новорічних та Різдвяних свят!**

**Департамент агропромислового
розвитку Львівської обласної
державної адміністрації**

Шановні читачі!

**Прийміть щирі вітання з прийдешніми
Новорічними і Різдвяними святами!**

**Дай Боже Вам любові і тепла,
Добра в сім'ї і затишку в оселі,
Щоб щастя світла коляда текла
В Різдвяні свята, щедрі та веселі!**

**Хай здійснює бажання Рік Новий,
Хай наша Україна процвітає,
З чудовими святами, радості і мрій
Щиро і сердечно Вас вітаю.**

Успішного 2016 Року Нового!

ГО "Львівська аграрна палата"

**Христос
РАЖДАЄТЬСЯ**

2016 – рік дій, що принесе позитивні зрушення – Наталія Хмиз.....	с.4
Збереження та охорона родючості ґрунтів на Львівщині.....	с.7
Експерти про користь чи шкоду хліба.....	с.8
На Львівщині обрано нового голову Регіонального відділення Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад.....	с.9
Семінар з технологічних основ вирощування ягідних культур.....	с.10
Нарада з головами місцевих рад Львівщини.....	с.11
Річниця Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.....	с.12
Набуття чинності Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.....	с.13
Біла книга: політика розвитку малого та середнього підприємництва.....	с.14
Бюджетна підтримка аграрного сектору в 2016 році.....	с.15
Скорочення кількості дозвільних документів.....	с.16
На розвиток об'єднаних громад в 2016 році з Держбюджету виділять 1 млрд. грн.....	с.17
Нові податкові правила для агровиробників.....	с.18
Верховна Рада України ухвалила Закон “Про публічні закупівлі”.....	с.19
Доповнено перелік операцій із зарахування коштів в іноземній валюті для фізичних осіб.....	с.20
Підсумки поточного року та погляд у майбутнє аграрного сектору України....	с.21
Шлях, який ми обираємо! – Владислав Сергієнко.....	с.24
Екосистемний моніторинг, як базовий чинник стратегування в об'єднаних територіальних громадах.....	с.28
Зміни в законодавстві України про безпечність харчових продуктів сприяють підвищенню конкурентоспроможності товаровиробників на світовому ринку – Яна Добідовська.....	с.34
Основні елементи ефективної годівлі корів та молодняка ВРХ.....	с.37
Енергозбереження – перспективна інвестиція.....	с.42
Ефективний бізнесу в сучасному садівництві істотно залежить від фахової консультативної підтримки - Анатолій Бурлака.....	с.44
Виставки та конференції в Україні та закордоном.....	с.49
Моніторинг цін.....	с.50

Шановні читачі! З наступним випуском “Вісника Агрофорум” Ви зможете ознайомитися 30 січня 2016 року.

2016 – рік дій, що принесе позитивні зрушення

Уже рік, як ми спілкуємось з Вами на сторінках видання, яке стало, сподіваюсь, добрим другом та радником селянинові Львівщини та цікавим у регіонах України. Сьогодні хочу подякувати всім, хто допомагає виходу вісника, науковцям та виробникам, які діляться корисним досвідом.

Рік, який минає, для аграріїв був роком випробувань, переосмислення подальшого розвитку на шляху до євроінтеграції. Загалом його можна назвати вдалим, адже є певні позитивні результати. На 1,2 % збільшено посівні площі земель, що не були у вжитку протягом останніх років, закладено 106 га садів та ягідників, розвивається галузь свинарства.

Хоча цьогогоріч погодні умови були не найсприятливішими, впродовж останніх трьох років забезпечується тенденція виробництва понад мільйона тонн зерна, що становить більше півтонни на одного жителя Львівщини. Виробництво картоплі в обсязі 1,6 млн. тонн та овочів 0,5 млн. тонн у повному обсязі забезпечують потреби населення Львівщини у споживанні.

Збільшення товарних насаджень садів та ягідників забезпечило зростання обсягів плодово-ягідної продукції.

Значних ефективних капіталовкладень потребує галузь молочного скотарства.

За результатами року одним із кращих одержано виробничі показники у ПП «Агрофірма «Дзвони» Перемишлянського району (урожайність зернових 69,1 ц/га), ПП «Західний Буг» Радехівського району (урожайність зернових 67,1 ц/га), ТзОВ «Агро ЛВ Лімітед» Кам'янка-Бузького району (урожайність цукрових буряків 420 ц/га), ТзОВ «ТБ «Сад» Городецького району (урожайність вишні 109 ц/га, малини 97 ц/га).

У галузі тваринництва слід відзначити багатофункціональне господарство замкнутого циклу (виробництво-переробка-реалізація) ТзОВ «Барком» Пустомитівського району, яке займається молочним скотарством, свинарством, вівчарством і здійснює діяльність у 6 районах області.

Протягом останніх років набуло розвитку молочне скотарство ФГ «Пчани-Денькович» Жидачівського району, вівчарство та козівництво «Меринос – Захід» Дрогобицького району, свинарство – ТзОВ «Галичина-Захід» Стрийського району.

В рамках реалізації міжнародного Проекту «Розвиток молочного бізнесу в Україні» уряду Канади створено лабораторію молока для надання послуг дрібним виробникам з визначення якісних характеристик молока.

Сільськогосподарські підприємства та підприємства харчової промисловості забезпечують свою присутність на зовнішньому ринку, зокрема основними експортними товарами є зерно, олійні культури, жири та олії, готові харчові продукти (ТзОВ «Рентком», ПП «Оліяр», ТзОВ «Яблуневий дар»).

У поточному році відкрито млинний комплекс «Ожидівський млин» у Буському районі, проведено реконструкцію тваринницьких приміщень у ФГ «Пчани-Денькович» Жидачівського району.

На підтримку розвитку аграрного виробництва з бюджетів усіх рівнів направлено понад 23 млн.грн., з яких 15,3 млн.грн. з державного бюджету, 5,7 млн. грн. – з обласного, 2,5 млн.грн. з районних бюджетів.

У нас чимало планів на наступний рік. Ми знайшли більш чіткий системний підхід до вирішення проблем. На середньострокову перспективу розроблено Стратегію розвитку агропромислового комплексу Львівщини на період до 2020 року, де основною ціллю визначено зміцнення продовольчої безпеки Львівщини.

Реалізація заходів Стратегії здійснюватиметься через співпрацю з міжнародними проектами технічної допомоги, надання підтримки з бюджетів усіх рівнів, залучення інвестицій та інших джерел.

Ми ставимо перед собою амбітні завдання: як сколихнути підприємництво на селі? І власне для цього розпочато реалізацію проекту «500 успішних сімейних господарств», основною метою якого є реалізація потенціалу кожного селянина у виробництві сільськогосподарської продукції, покращення добробуту і рівня життя селян.

Це велике досягнення – допомагати селянам на селі стати більш ініціативними. Людям потрібно допомогти стартувати, щоб вони надихнули інших.

Цей проект передбачає залучення протягом 3 років 1000 га земель у виробництво ягідної та овочевої продукції, яку будуть виробляти не менше 500 сімейних господарств з подальшим об'єднанням у сільськогосподарські кооперативи для організованого збуту товарних партій продукції.

Ініціатором проекту є Департамент агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації. Учасниками виконання проекту є сімейні господарства, міжнародний благодійний фонд «Добробут громад», Львівська аграрна дорадча служба, ТзОВ «Яблуневий дар», ринок «Шувар», кредитні спілки. Підтримується даний проект Міністерством аграрної політики та продовольства України.

У 2016 році очікується закладка близько 250 га нових багаторічних насаджень.

У галузі тваринництва заплановано створення 8-10 сімейних ферм з поголів'ям 10-25 голів корів.

Доброю традицією має стати запровадження «мандрівних» ярмарок «Добрі традиції Галичини» по районах Львівщини, які будуть відбуватись щомісячно.

Що стосується фінансової підтримки, то на 2016-2020 роки розроблено проект Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області, яким передбачено надання фінансової підтримки дрібними сільськогосподарським виробникам за двома напрямками:

- компенсація вартості залучених у виробництво кредитів;
- надання фінансової позики на поворотній основі для ведення господарської діяльності.

Основним критерієм надання фінансової підтримки буде відбір бізнес-планів на конкурсних умовах. Участь у заходах програми можуть прийняти як фізичні так і юридичні особи, кооперативи.

Починаючи з 2016 року у нашому виданні відкриваємо рубрику під назвою «500 успішних сімейних господарств», де друкуватиметься хід реалізації проекту.

Усі люди, які працюють на селі, дбають за продовольчу безпеку нашої держави, варті особливого пошанування та вдячності. У ці святкові дні хочу побажати усім миру, здоров'я і терпіння, вправності та мудрості. А щасливі та благополучні часи обов'язково настануть! Бо ми цього варті!

З повагою

Наталія Хмиз

Збереження та охорона родючості ґрунтів на Львівщині

18 грудня у Львівській облдержадміністрації під головуванням Олега Синютки відбулася нарада присвячена збереженню та охорони родючості ґрунтів в області.

Директор Департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації Наталія Хмиз наголосила у вступній доповіді про те, що 2015 рік визнано Продовольчою і сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) “Роком захисту ґрунтів”. Директор обласного відділення держродючості ґрунтів Анатолій Демчишин розповів присутнім про сучасний стан з родючістю ґрунтів зумовлений господарською діяльністю підприємницьких структур на селі. Зокрема, відсутність вапнування і інтенсивне використання мінеральних добрив, що зумовлює порушення класичних підходів до землеробства і дефіцит в ґрунтах фосфору, калію, магнію, кальцію і магнію.

Представники підприємств ПП “Західний Буг” Юрій Одноріг та ТОВ “ЛВ-Лімітед” Роман Петрунів розповіли про кроки, які здійснюють їх підприємства для системного моніторингу родючості орендованих сільськогосподарських угідь. Наприклад, ПП “Західний Буг” має власну мобільну лабораторію для аналізу родючості ґрунтів, а ТОВ “ЛВ-Лімітед” щорічно здійснює ґрунтове обстеження 10-20 % земель на яких ведеться господарська діяльність підприємства.

Голова ФГ “Повернення” Ярослав Шакало розповів присутнім про економічні проблеми зумовлені складністю адміністративних бар’єрів та зростаючим навантаженням на виробника, що зумовлюють необхідність збільшення витрат на адміністративні процедури та обмежують можливості інвестицій на підтримку родючості ґрунтів.

Серед учасників наради були присутні науковців Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН і Львівського національного університету імені Івана Франка,

які у своїх доповідях наголосили на необхідності збереження державних структур для здійснення моніторингу стану родючості ґрунтів на рівні області.

Джерело: Львівська аграрна палата

Експерти про користь чи шкоду хліба

24 грудня у Львові з ініціативи ПАТ “Концерн Хлібпром” відбувся прес-сніданок на тему: “Експерти про користь чи шкоду хліба”.

Учасники заходу мали змогу дізнатися у відомого дієтолога Ольги Муштрук про корисні властивості хліба

для організму. Зокрема, хліб із борошна нижчих сортів, який багатий на вітамін групи В, тіамін. Найбільше вітамінів цього типу є у хлібі з житнього борошна.

Директор з маркетингу ПАТ “Концерн Хлібпром” Галина Янишівська презентувала присутнім нові види хліба, які пропонуються споживачам на Львівщині - хліб торгової марки «Хліб по-львівськи» (темний). Невдовзі споживачі на прилавках зможуть зустріти і гречану серію новинок - це гречана булочка, гречана ціабата, гречаний багет.

Крім того Галина Янишівська представила результати маркетингових досліджень, які свідчать про те, що 89% споживачів в області хотіли б купувати натуральний хліб. Однак, читають інформацію на упаковці хліба лише 7 % респондентів.

Головний технолог ПАТ “Концерн Хлібпром” Валентин Мельниченко ознайомив з технологічними особливостями виробництва хліба та кондитерських виробів. Фахівець зазначив, що хліб без дріжджів не можливо зробити, а пекарські дріжджі фактично помирають через 5 хвилин при температурі 65 градусів. Тому, коли хліб випікають, дріжджі фактично розчиняються.

Джерело: Львівська аграрна палата

На Львівщині обрано нового голову Регіонального відділення Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад

18 грудня у Львівській облдержадміністрації обрано нового голову Регіонального відділення Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад. Ним став сільський голова Нововитківської сільради Радехівського району Роман Гладій.

Голова Львівської ОДА Олег Синютка повідомив головам сільських рад, що зустрічатиметься з головами сільських та селищних рад щоквартально для обговорення важливих питань, серед яких децентралізація, бюджет, міжнародна технічна допомога та інші.

Джерело: www.loda.gov.ua

На Львівщині розпочався конкурс інвестиційних проектів регіонального розвитку

Регіональна комісія повторно оголошує конкурс на відбір інвестиційних програм і проектів, які можуть реалізовуватись на Львівщині за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. Прийом пропозицій триватиме до 1 лютого 2016 року.

У конкурсі можуть брати участь програми та проекти місцевих і центральних органів виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування, котрі спрямовані на створення оптимальних умов для сталого розвитку територіальних громад. Серед основних вимог до проектів, які фінансуватимуться у 2016 році за кошти державного фонду регіонального розвитку:

- повинні відповідати пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку, Стратегії розвитку Львівської області та у планах заходів з її реалізації;
- впроваджуються як проекти співробітництва територіальних громад;
- підтримують добровільно об'єднані територіальні громади.

Документацію для участі у конкурсі слід подавати у департамент економічного розвитку, торгівлі та промисловості облдержадміністрації (каб. №422, вул. Винниченка, 18). За додатковою інформацією звертайтеся за номером телефону 299-92-84 або електронною поштою на адресу: **ekonom_karbud@ukr.net**

Детальніша інформація стосовно переліку документів для участі проектів в конкурсному відборі наведено на офіційній інтернет-сторінці Львівської ОДА за наступним посиланням: **<http://www.loda.gov.ua/news?id=19587>**

Джерело: www.loda.gov.ua

Семінар з технологічних основ вирощування ягідних культур

22 грудня у Львові на базі ринку сільськогосподарської продукції “Шувар” відбувся семінар “Шкідники суниці і малини та боротьба з ними. Основи крапельного зрошення для інтенсифікації вирощування суниці”.

Доповідачі семінару – відомі практики у галузі ягідного бізнесу детально розповіли про технологічні нюанси вибору земельної ділянки під закладання ягідників, особливості підбору і придбання саджанців вітчизняної або зарубіжної селекції, підготовку рослин до висадки і про комплекс заходів із захисту рослин в період вегетації. Важлива увага на семінарі приділялася також методам ірригації, що дозволяють максимізувати урожайність ягідних культур з одиниці площі.

Організаторами заходу виступив Міжнародний благодійний фонд “Добробут громад” та ТОВ “РСП “Шувар”.

Джерело: Львівська аграрна палата

Зустріч з сільською громадою Жовківського району

27 грудня відбулася зустріч директора Департаменту агропромислового розвитку ОДА Наталії Хмиз, директора ЛАДС Івана Паньківа та представника МБФ “Добробут громад” Йосипа Книжицького з мешканцями Кам’яногірської сільської ради (Жовківський район) з презентацією основних положень проекту “500 успішних сімейних господарств”.

Нарада з головами місцевих рад Львівщини

23 грудня у Львові відбулася розширена нарада голови Львівської облдержадміністрації Олега Синютки з представниками органів місцевого самоврядування.

Протягом наради голови сільських рад мали змогу ознайомитися з інформацією про хід процесів децентралізації на Львівщині, новачі у формуванні місцевих бюджетів, створення об'єднаних територіальних громад. Крім того, очільник області Олег Синютка проінформував присутніх про інфраструктурні проекти і будівництво доріг на Львівщині, а також щодо можливої участі громад в реалізації проектів міжнародної технічної допомоги.

Важливу увагу О.Синютка звернув на початок реалізації на Львівщині проект "500 успішних сімейних господарств", впровадження якого координує Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації.

Присутні на нараді представники органів місцевого самоврядування одержали відповідь на комплекс питань пов'язаних з удосконаленням роботи Центрів з надання адміністративних послуг.

Джерело: Львівська аграрна палата

Детальнішу інформацію про проект "500 успішних сімейних господарств" та умови участі зацікавлені особи можуть одержати в Департаменті агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації, тел.: (032) 255-05-70, (096)780-37-27, e-mail: project.aprk@ukr.net (Іванна Леонідівна Василенка).

Річниця Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

18-19 грудня у Львові відбулася конференція “Річниця Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: підсумки та подальші кроки”.

Протягом дводенної конференції серед учасників якої були присутні Посол ЄС в Україні Ян Томбінські, представники міністерств, обласних державних адміністрацій і громадських організацій, які детально розповіли про роботу і подальші кроки їх інституцій для імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Значна увага учасниками конференції приділялася обговоренню проблем і перспектив децентралізації на регіональному рівні, реалізації положень угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі з ЄС і проблемам посилення транскордонного співробітництва.

Джерело: Львівська аграрна палата

Набуття чинності Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС

25 грудня у Львівській торгово-промисловій палаті відбувся круглий стіл на тему: “Набуття чинності Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС: яких змін чекати підприємствам”.

Учасники круглого столу дізналися про нові правила та митні процедури, які набувають чинності при перетині кордону України товарних партій з країн співтовариства і відповідні підходи, які буде застосовувати митниця при переміщенні вантажів. Крім того зазначалося, що сертифікат про походження товару форми EUR.1 буде видаватися Львівською митницею з 1 січня 2016 року.

Регіональний менеджер західноукраїнського офісу Європейської бізнес-асоціації Мар'яна Луцишин представила результати соціологічних досліджень компаній-членів ЄБА в аграрному секторі, які зокрема свідчать, що 66% підприємств очікують покращення бізнес-клімату в Україні і лише близько 9 % переживають, що їх продукція на ринку ЄС виявиться неконкурентоспроможною. Ще близько 8 % опитаних підприємців побоюються приходу корпорацій ЄС на ринок України. Проте, близько 18 % опитаних не знають про програми підтримки, які реалізує ЄС для розвитку бізнесу в Україні.

Між учасниками круглого столу відбулися також плідні дискусії з питань захисту прав інтелектуальної власності після набуття чинності положень Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Джерело: Львівська аграрна палата

Біла книга: політика розвитку малого та середнього підприємництва

22 грудня у Львові експерти Інституту економічних досліджень та політичних консультацій презентували при сприянні Програми USAID «Лідерство в економічному врядуванні» дослідження «Біла книга: політика розвитку малого та середнього підприємництва».

Директор інституту Ігор Бураковський представив результати досліджень, що визначають спільні та відмінні проблеми з якими стикається бізнес в Україні та ЄС. Водночас, ефективність політики щодо малого бізнесу залежить від наявності спільного бачення майбутнього цього сектору владою та бізнесом і має ґрунтуватися на принципах, які описані в Small Business Act for Europe. Держава, у свою чергу, зацікавлена в забезпеченні стабільних податкових надходжень. Приклад країн ЄС свідчить, що бізнес-асоціації можуть ефективніше сприяти розвитку підприємництва, ніж органи влади. При цьому існує необхідність враховувати специфіку економіки України.

Науковці та підприємці в аграрному секторі Львівщини прийняли активну участь в обговоренні перспективних напрямів політики розвитку підприємництва та підтримки малого бізнесу.

Біла книга (<http://goo.gl/ke5Ax1>) - це документ, який описує та аналізує всі аспекти політики держави щодо підтримки та розвитку малого та середнього підприємництва.

Джерело: Львівська аграрна палата

ДЕРЖБЮДЖЕТ**2016****Бюджетна підтримка аграрного сектору
в 2016 році**

24 грудня 2015 року Верховна Рада України ухвалила Державний бюджет України на 2016 рік із доходами 595,081 млрд.грн. і видатками 667,733 млрд. грн.

Всього для Міністерства аграрної політики та продовольства України виділено 1,48 млрд. грн., що на 52% менше ніж у 2015 році.

У Державному бюджеті України на 2016 рік передбачено видатки за такими бюджетними програмами:

Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі – 5,0 млн. грн. (за спеціальним фондом);

Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів – 300,0 млн. грн.;

Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу – 3,8 млн. грн. (за спеціальним фондом);

Формування Аграрним фондом державного інтервенційного фонду, а також закупівлі матеріально-технічних ресурсів для потреб сільськогосподарських товаровиробників – 1,4 млрд.грн. (за спеціальним фондом);

Державна підтримка галузі тваринництва – коштами у 50 млн. грн.;

Надання кредитів фермерським господарствам – 15,8 млн.грн. (за спеціальним фондом).

Проведення земельної реформи – 44,8 млн. грн.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації

Міжнародна спеціалізована виставка “Agro Animal Show 2016”

10–12 лютого 2016 року в Києві відбудеться Міжнародна виставка ефективного тваринництва та птахівництва «Agro Animal Show 2016».

Agro Animal Show – захід, що спрямований на просування сучасних технологій в галузь тваринництва і пропонує великий спектр техніки та обладнання, новітні науково-технічні розробки для господарств різних форм власності та розмірів, що професійно займаються виробництвом тваринницької продукції. Виставка представляє основні напрямки інноваційного розвитку галузі тваринництва, є унікальним інформаційним та торговельним майданчиком. Серед компаній, що приймають участь у виставці відомі в Україні та світі виробники техніки, обладнання, кормів, ветеринарних препаратів, засобів діагностики.

Місце проведення: м. Київ, вул. Салютна 2-Б, ВЦ «КиївЕкспоПлаза».

Джерело: www.animal-show.kiev.ua

Скорочення кількості дозвільних документів

Кабінет Міністрів України 23 грудня розглянув та схвалив проект Закону про скорочення чи переведення на декларативний принцип отримання 20 дозвільних документів – це майже 25% від наявних в Україні.

Мінекономрозвитку як розробник законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру, у тому числі шляхом поширення застосування декларативного (реєстраційного, заявницького) принципу» доопрацьовує його з Державною регуляторною службою України.

«Цей вкрай важливий проект продовжує нашу кропітку роботу з дерегуляції. Цього разу Мінекономрозвитку пропонує спростити 20 зайвих документів: 10 дозволів просто скасувати, а ще 10 перевести на декларативний принцип», – підкреслює міністр економічного розвитку і торгівлі України Айварас Абромавичус.

Згідно законопроекту пропонується зокрема скасувати дозволи:

- на добування мисливських тварин (ліцензія, відстрільна картка);
- на проведення заходів із залученням тварин;
- карантинний дозвіл (на імпорт або транзит);
- висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи дитячого харчування;
- експлуатаційний дозвіл для потужностей з виробництва дитячого харчування;
- сертифікат відповідності спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного та плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів для виробника та імпортера;
- дозвіл на провадження діяльності, спрямованої на штучні зміни стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях.

Мінекономрозвитку також пропонує перевести на декларативний принцип:

- дозвіл на переселення тварин у нові місця перебування, акліматизацію нових для фауни України видів диких тварин, а також на здійснення заходів щодо схрещування диких тварин;
- дозвіл на зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок;
- дозвіл на утримання диких тварин у неволі

Джерело: www.milkua.info

На розвиток об'єднаних громад в 2016 році з Держбюджету виділять 1 млрд грн

Спікер парламенту Володимир Гройсман повідомив, що 159 об'єднаних громад України отримають 1 млрд гривень з державного бюджету на розвиток.

Також спікер зазначив, що в рамках внесення змін до Податкового кодексу сільські громади отримали можливість акумулювати більше ресурсів від оренди землі – до сільських бюджетів надходить близько 200 гривень від оренди одного гектара землі, при цьому сьогодні сільський бюджет отримує тільки 6 гривень з гектара. Відповідні ресурси, як підкреслив В.Гройсман, сільські ради зможуть направити на свій розвиток.

Джерело: www.agravery.com

З 10 січня 2016 р. десять підприємств зможуть поставляти молокопродукцію в країни ЄС

10 українських виробників молочної продукції отримали дозвіл на експорт своєї продукції на ринок ЄС. Європейська комісія опублікувала остаточне рішення про включення наших компаній із виробництва молока і переробки молочних продуктів до офіційного списку затверджених експортерів у ЄС. З 10 січня 2016 р. ці підприємства зможуть поставляти продукцію до Європейського Союзу», – зазначив 29 грудня Міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко.

Джерело: www.minagro.gov.ua

Кабінет Міністрів України призначив заступника міністра аграрної політики та продовольства України

Кабінет Міністрів України призначив згідно розпорядження №1355 на посаду заступника міністра аграрної політики та продовольства України Олену Ковальову.

До цього О. Ковальова займала посаду директора департаменту стратегії й економічного розвитку в Мінагрополітики.

Джерело: www.kmu.gov.ua

Нові податкові правила для агровиробників

Верховна Рада України ухвалила законопроект №3688, згідно із яким у 2016 році на один рік зберігається спрощена система оподаткування для сільгоспвиробників (так звана четверта група).

У 2016 році сума ПДВ буде частково залишатися в аграріїв, частково перераховуватиметься до державного бюджету. Для різних категорій аграрних підприємств передбачені різні пропорції: при виробництві зернових та технічних культур – 15% ПДВ залишається виробнику на спец рахунку, 85% – перенаправляється в бюджет; для скотарства: 80% від ПДВ залишається виробникам, 20% – у бюджет; для агровиробників іншого спрямування (свинарство, птахівництво, садівництво, овочівництво) схема 50% на 50%.

При цьому ставки єдиного податку з гектара були підвищені на 80-90%, залежно від категорії земель, які орендує підприємство, від 130 грн/га у цьому році до 220 грн/га у наступному році, залежно від регіону і якості ґрунтів.

Водночас, було проголосовано за відшкодування ПДВ при експорті зернових та технічних культур з 1 січня 2016 року для всіх експортерів. Порядок відшкодування ПДВ з бюджету буде удосконалено: для всіх платників податків передбачені однакові права та вимоги, а відшкодування буде проводитися з урахуванням черговості заявок на відшкодування ПДВ. Також для експортерів вводиться два реєстри: тих, у кого об'єми експорту перевищують 40% і тих, у кого об'єми вони нижчі. Ця норма буде введена з лютого 2016 року. У разі наявності у суб'єкта господарської діяльності податкового боргу, сума автоматичного відшкодування буде здійснюватися за мінусом такого податкового боргу.

Джерело: www.usab.ua

З 1 січня 2016 р. в Україні набуває чинності новий ДСТУ в харчовій промисловості

З 1 січня 2016 р. в Україні набуває чинності ДСТУ 7680:2015 “ Продукти м'ясні та вироби м'ясомісткі. Номенклатура та вимоги до назв”, яким зокрема забороняється застосування (використання) по відношенню до м'ясомістких виробів таких назв, як “ковбаса”, “сосиски”, “сардельки”. Саме тому продукт, який містить менше 15 % м'яса, в жодному випадку не можна ідентифікувати чи називати ковбасою, оскільки це може ввести в оману споживача.

Джерело: Науково-практичний журнал “М'ясний бізнес”

Верховна Рада України ухвалила Закон “Про публічні закупівлі”

Законодавчим актом встановлено правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади.

Законом передбачено здійснення державних закупівель із застосуванням двох конкурентних процедур регулювання: відкриті торги і конкурентний діалог, а також однієї неконкурентної – переговорної процедури закупівлі. Відкриті торги здійснюються з обов’язковим проведенням аукціону з найнижчою ціною та з урахуванням нецінових критеріїв.

Закону передбачається можливість створення централізованих закупівельних організацій, якими є юридичні особи, що визначаються Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, замовниками, відповідальними за організацію і проведення процедур закупівель та закупівель за рамковими угодами в інтересах замовників відповідно до Закону. Законопроект зареєстровано за № 3559.

Джерело: www.rada.gov.ua

Особливості державної реєстрації органів місцевого самоврядування як юридичних осіб

25 грудня Верховна Рада України ухвалила Закон “Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей державної реєстрації органів місцевого самоврядування як юридичних осіб”.

Законом врегульовано відносини, що виникають у зв’язку з державною реєстрацією новоутвореного та утвореного у результаті злиття, приєднання, поділу або перетворення органу місцевого самоврядування як юридичної особи; усунуто недоліки правового регулювання питання правонаступництва об’єднаних територіальних громад, їх сільських, селищних, міських рад та виконавчих комітетів таких рад; узгоджено з законодавством процедуру реорганізації органів місцевого самоврядування в процесі добровільного об’єднання територіальних громад тощо.

Законом, зокрема, встановлено, що об’єднана територіальна громада є правонаступником всього майна, прав та обов’язків територіальних громад, що об’єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об’єднаною територіальною громадою.

Проект Закону зареєстровано за № 3106.

Джерело: www.rada.gov.ua

Доповнено перелік операцій із зарахування коштів в іноземній валюті для фізичних осіб

Постановою Правління НБУ № 870 «Про внесення зміни до постанови Правління Національного банку України від 16 вересня 2013 року № 365» регулятор уточнив перелік операцій із зарахування коштів в іноземній валюті на власні поточні рахунки фізичних осіб на території України.

Починаючи з 10 грудня 2015 року банк має право зараховувати на поточний рахунок в іноземній валюті фізичної особи:

- Валютні кошти, які надходять з іншого власного рахунку цієї фізичної особи або вносяться готівкою власником цього рахунку;
- Проценти, нараховані за залишком коштів на власному поточному або вкладному (депозитному) рахунках в іноземній валюті;
- Зарахування за казначейськими зобов'язаннями України та облігаціями внутрішньої державної позики;
- Надходження від купівлі-продажу, обміну іноземної валюти у випадках, установлених законодавством України, в тому числі нормативно-правовими актами Національного банку України;
- Кошти в іноземній валюті, отримані в порядку спадкування;
- Зарахування за договорами дарування;
- Повернені помилково перераховані або надмірно сплачені кошти;
- Валюту, яка отримана клієнтом – фізичною особою внаслідок погашення іменних ощадних (депозитних) сертифікатів, номінованих в іноземній валюті, та процентів за ними.

Інші валютні надходження підлягають продажу на міжбанківському валютному ринку, а гривневий еквівалент від продажу має бути зарахований на поточний рахунок у національній валюті фізичної особи.

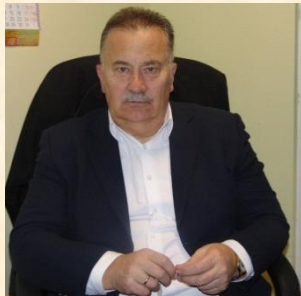
Джерело: www.nabu.ua

Міжнародна спеціалізована виставка “Фрукти. Овочі. Логістика - 2016”

10–12 лютого 2016 року в Києві відбудеться Міжнародна виставка “Фрукти. Овочі. Логістика-2016”. “Фрукти. Овочі. Логістика” - це найбільший в Україні виставковий проект сучасних аграрних технологій в овочівництві, промисловому садівництві та виноградарстві, презентація технологічного та інвестиційного потенціалу плодоовочевої галузі. це найбільший в Україні виставковий проект сучасних аграрних технологій в овочівництві, промисловому садівництві та виноградарстві, презентація технологічного та інвестиційного потенціалу плодоовочевої галузі.

Місце проведення: м. Київ, вул. Салютна 2-Б, ВЦ «КиївЕкспоПлаза».

Джерело: www.freshexpo.kiev.ua

Підсумки поточного року та погляд у майбутнє аграрного сектору України

Іван Стефанишин, експерт аграрного ринку

Завершується рік. Рік складний у всіх відношеннях: війна на сході України і втрата 20% потенціалу, девальвація гривні і ріст цін на матеріально-технічні ресурси та продукти харчування, повільні та неефективні реформи, дальший занепад соціальної сфери села і проблема безробіття, корупція та демагогія державних чиновників, несприятливі погодні умови. Здавалося все це мало поставити на коліна державний устрій України. Але, не дивлячись на всі ці негаразди та песимістичні прогнози, аграрний сектор економіки достойно завершує рік. Він і надалі залишається локомотивом економіки та стабілізатором продовольчої безпеки держави. Запровадження нових сучасних енергозберігаючих технологій, ріст професійної майстерності, ефективність прийнятих рішень впритул наближує технологічний рівень ведення сільськогосподарського виробництва до рівня розвинутих європейських держав.

Другий рік поспіль виробництво зерна перевищує 60 мільйонний рубіж, не дивлячись на складність погодних умов, вартість матеріально-технічних та фінансових ресурсів. Достатній рівень виробництва і інших видів рослинницької продукції. Дещо гірша ситуація в тваринництві, але не настільки критична, що б створювало загрозу продовольчій безпеці. Освоюються нові ринки збуту, в першу чергу Азії та Близького Сходу, деяких країн Африки. Україна займає провідні місця по експорту багатьох видів продукції, асортимент якої збільшується з кожним роком. Але все це фізичні цифри, які в значній мірі не дають нічого для селян, розвитку сільських територій. Кошти, які заробляються в селі та на продукції сільського господарства “успішно” витрачаються на інші цілі. Відсутність глибокої соціальної політики породжує недовіру до влади і робить нас біднішими. Нам треба позбутися цінностей виживання, які абсолютно протилежні європейським, які мають на меті – неможливість жити без свободи вибору для себе та інших, неможливість для самоутвердження та самореалізації, відповідальність за сказане і зроблене, готовність до співпраці з іншими людьми, а не тільки членами родини. Все це відбувається через рівень довіри, який в нас дуже і дуже низький. Чим вищий цей рівень тим багатша держава.

Про відношення до села можна судити по тим реформам, які напряду мають відношення до нього. Напевно ні в одній державі наприкінці року не змінюються так кардинально правила гри щодо сільського господарства. Якщо продовження мораторію на продаж земель є традиційною політичною фішкою і всі до цього вже звикли, то за цим ми заговорили дуже важливу тему. Всім зрозуміло, що без ринку землі ніяких реформ не буде. При сьогоднішній закостенілій структурі землекористування, коли багато неефективних землекористувачів мають на меті загарбати побільший земельний банк, не переймаючись ефективністю виробництва, блокуючи доступ до землі тим, хто може успішно вести сільськогосподарське виробництво. На сьогодні, як такий, ринок землі відсутній. Крім того ринок землі – це шлях до вирішення багатьох соціальних проблем села, особливо людей пенсійного віку, неповносправних, молодих та багатодітних сімей, не кажучи про мотивацію для ефективного сільськогосподарського виробництва.

Основна суть земельних реформ, які проводилися в східноєвропейських державах полягала у створенні середньої величини господарств, які швидше пристосовуються до різних змін, як політичного так і економічного характеру. Тому земельна реформа має врегулювати і питання олігархізації, яке переростає у велику проблему для економіки та політики, не кажучи вже про сільські території.

При такій олігархізації, як в нас, говорити про об'єктивність законодавства в галузі АПК досить проблемно, як і в цілому про стабільний державний устрій.

Якщо проаналізувати попередні програми урядів з підтримки сільськогосподарського виробництва то з часом, в останні два роки, вони на 97% звелися до коштів спецрежиму ПДВ. Сьогодні стоїть питання відміни спецрежиму, тобто повного позбавлення сільського господарства державної підтримки. Це приблизно 20 мільярдів гривень. Все це напередодні введення режиму вільної торгівлі з ЄС, що перетворить сільське господарство в сировинну зону для країн світу (на сьогодні 70% експорту сировина). Ніхто не давав права перетворювати таку потужну Україну, яка кров'ю пробиває шлях в Європу, в державу третього світу. Тому за показниками валютних надходжень бачити нові робочі місця, створення ланцюгів доданої вартості. Щорічно з України виїжджає 20 тис. чоловік, кожен третій з них працює за кордоном нелегально. За роки Незалежності Україну покинуло від 5 до 6 мільйонів чоловік, причому понад мільйон знаходиться на території нашого ворога Росії.

Тому для успішного просування до європейського ринку необхідно:

1. Завершити земельну реформу, вдосконаливши структуру землекористувань;
2. Легалізувати особисті селянські господарства з наданням їм доступу до державних програм підтримки по виробництву та реалізації сільськогосподарської продукції;
3. Запровадити ринок земель та істотно обмежити адміністративно-правові інструменти регулювання земельного ринку та повноваження місцевої державної влади в сфері розпорядження землею;
4. Забезпечити належну протидію надмірній концентрації земель сільськогосподарського використання ;
5. Надання переваг у здійсненні господарської діяльності особам з відповідною кваліфікацією;
6. Забезпечити збереження навколишнього середовища і природних ландшафтів;
7. Стабілізувати ринок;
8. Забезпечити розвиток сільських територій.

19-20 лютого 2016 року у Львові відбудеться Перша національна аграрна конференція «Мільйон із гектара». Дводенна програма конференції дозволяє одержати повну картину абсолютно всіх новітніх сфер і ніш аграрного сектору країни, оцінити можливості впровадження нового виробництва та диверсифікованості виробничих потужностей на малій площі з мінімальними витратами, максимальною віддачею та високою маржинальністю. Детальніша інформація про умови участі у конференції на інтернет-сторінці організаторів. Учасники конференції: близько 250 професіоналів і новачків сільськогосподарського бізнесу (в основному, виробники зернових, олійних, технічних і овочевих культур, бажаючи диверсифікувати своє виробництво).

Місце проведення: м. Львів, СК "Арена-Львів", вул. Стрийська, 199.

Джерело: www.fruit-inform.com

Шлях, який ми обираємо!

Владислав Сергієнко,
Голова Запорізької обласної
аграрної палати

*Кожен обирає собі сам
Жінку, релігію, дорогу
Вірити в чорта
Або молитись Богу
Кожен обирає собі сам.*

Але нарід обирає шлях для своєї країни, нарід обирає своїх керманичів, які потім ведуть його до кращої долі. Нарід обрав Президента та визначився з напрямком реформ – Євроінтеграція.

Національна рада реформ та цільова команда реформ повинні нести повну відповідальність за свою діяльність в напрямку Євроінтеграції.

Євроінтеграція, як і децентралізація категорії, які лунають часто, але їх розуміння потребують роз'яснення та доведення до свідомості кожного члена громадянського суспільства. Потрібно провести роз'яснювальну роботу, що таке децентралізація (та що таке євроінтеграція), закликав чинно обраний Президент країни.

Як відомо людство знає три основні форми економіки, як базису свого розвитку.

Дирижизм, лібералізм та соціально-ринкова економіка. Європа (Європейський Союз – сполучені Штати Європи) розвиваються на основі найновішої, сучасної теорії економічного розвитку – соціально-ринковій моделі, розбудованої на основі ідеології соціальної справедливості, та самозбереження, після другої світової війни з розумінням того, що третьої світової війни людство просто не переживе, або не виживе в ній. Це політика, але економічною основою є співіснування приватної, комунальної та державної власності.

Реформи спрямовані на побудову соціально – ринкової економіки нашої держави з їх національними рисами (особливостями), повинні розвиватися у відповідності до соціально ринкової економіки ЄС та адаптуватися до неї.

Ми можемо констатувати, що всі реформи, це тільки похідна від обраного напрямку та шляху розвитку. Євроінтеграція визначає зміст і форму всіх реформ в тому числі і АГРАРНОЇ про яку після грудневого виступу Прем'єра на засіданні Верховної Ради, що вона є не на часі, всі дипломатично мовчать, в той час як Уряд здирає останні обігові кошти з сільськогосподарських підприємств всіх організаційно-правових форм власності.

Ми повинні голосно сказати, що право власності в Україні не захищене. Президент, як гарант Конституції, Уряд та його керуючі повинні постійно і неуклінно захищати та відстоювати:

а) верховенство права, та права людини;

б) забезпечити надійний захист права власності, в тому числі і на землю сільськогосподарського призначення, прозорість права договору, відкриття всіх реєстрів власників;

в) реально запустити ринок, землі трансакції з землею повинні бути приведені до Законодавства ЄС;

г) вирішити питання з справедливим соціально орієнтованим оподаткуванням.

Розуміння того, що податки платять всі, а багаті члени суспільства платять більше на демократичний розвиток всієї громади суспільства через відповідно побудовану справедливу, соціально спрямовану податкову систему є основою соціальної справедливості. Ініціатива підвищення податків для олігархів суспільством тільки вітається.

І сьогодні на питання за що бореться Україна є тільки одна відповідь «Україна змагається за свою свободу, за приватну власність, за людську гідність, неможливу без перших двох» (Дмитро Донцов, «За яку революцію»).

Прищеплення якнайширшим масам українців психології господаря, володаря, провідника, духу активізму – одна з найголовніших задач сьогодення. Ми на своїй землі господарі своєї долі і мусимо владно її опанувати і впорядкувати, підпорядковуючи своїй волі стихію і рішуче усуваючи перепони

Метод – вивчити та опанувати сучасну теорію ведення приватного сільськогосподарського підприємства. Основа навчальне видання АГРАРНА ЕКОНОМІКА (у двох томах). Підручник і робоча книга для професійно-освітніх закладів. Я би додав та практиків аграрної діяльності.

Базовий рівень – фермер краще було б (аграрій)

Показники ефективності господарської діяльності ст. 502 (Маржинальний дохід, я б назвав це краще *внесок покриття* постійних витрат, що більш виражає сутність цієї нової для аграрної економіки економічної категорії

Петрук Василь Григорович Вінницький національний аграрний університет, Інститут екології та екологічної кібернетики, кафедра екології та екологічної безпеки, центр ресурсоефективного та чистого виробництва програма ПРООН говорить, що в Україні є вже давно така теорія і практика використання. Я не впевнений. Навпаки її не існує і ця спроба заслуговує на велику відзнаку її розробників в національному масштабі.

Глава 7 “Збут сільськогосподарських продуктів” (в тому числі і для біженців в ЄС).

Особливо пункт 7.4 “Аграрний ринок Європейського Союзу (та розвиток сільської місцевості)”, на якому я хотів би зупинитися більш конкретно.

Всі ми знаємо, що з 1 січня запрацює Зона вільної торгівлі відповідно до Угоди між Україною та ЄС про асоційоване членство. Шлях до Спільної аграрної політики ЄС (САП).

1. Аграрна реформа шлях до САП.
2. Рух повинен бути двостороннім (назустріч один одному). Якщо не зустрінемося значить не доля!!!
3. Потрібно використати нові інструменти та можливості.
4. Створення Європейського фонду аграрної реформи (Є фонди національної ради реформ, реформи податкової, суддівської і інших систем, але фонду аграрної реформи нема і про неї бояться говорити, але це основа основ.
5. Як приклад проект Закону України «Про основи самоврядування в аграрному секторі України» (Категорія Галузь протирічить економічному поняттю суті, а далі весь проект Закону нікчемний).
6. Децентралізація дає шанс аграрній реформі.
7. Новим інструментом може стати Програма Об'єднання громад.
8. Створення землевпорядної служби в об'єднаних громадах.
9. Використання можливостей фонду 2 розвиток сільської місцевості. ЄС для об'єднаних громад + Земля, як об'єкт оподаткування та джерело наповнення бюджету громад.
10. Представництво від громади в органах аграрного саморегулювання повіту!!!
11. Запоріжжя готове провести такий пілотний проект. Досвід програми ПРООН робота радах Є!!!

Професійний рівень фермер (аграрій). Все дуже правильно і професійно.

Децентралізація, як правильний крок в напрямку розвитку соціально-ринкової економіки та агроєвроінтеграції України.

Євроінтеграція та децентралізація мають спільний знаменник – соціально-ринкову економіку.

Можливості Міграція в ЄС продукти з України через зону вільної торгівлі в держзамовленні ЄС:

1. Створення Європейського фонду аграрної реформи

Пілотні проекти

1. Підтримки об'єднаних громад через фонд 2 ЄС “Сільський розвиток”.
2. Створення землевпорядної служби в об'єднаних громадах.

3. Надання допомоги в розбудові системи аграрного саморегулювання в Україні.

Та інші новітні інструменти та методи....

Підручник повністю відповідає вимогам ДУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ, яку необхідно запровадити в Україні, як європейську модель. Та адаптований до німецьких навчально-практичних робіт таких як :

1. Landwirtschaftliche Betridswirtschaftslehre (Ein Lehrbuch fuer den Unterricht, fuer Studium und Praxis, fuer Beratung und Verwaltung

2. Ratgeber fuer den Neben erwerbslandwirt (Organisation, Produktion, alternative Betriebszweige, Foerderung)

Український соєвий конгрес

25 лютого 2016 р. Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу» (УКАБ) та агенція AgriEvent за підтримки асоціації «Дунайська соя» проведуть **Український соєвий конгрес.**

Мета заходу: підвищення розуміння українськими аграрними виробниками технологічних та економічних аспектів ефективного вирощування, переробки та реалізації сої, створення єдиної бізнес-платформи для спілкування аграрних виробників, спеціалістів з вирощування, переробників та покупців сої з України та Європи.

На конгресі будуть розглянуті наступні питання:

- Україна: Європейський лідер з вирощування сої;
- технології вирощування сої та логістика;
- вирощування та переробка немодифікованої сої. Успішні бізнес-кейси;

У даному заході очікується участь понад 200 власників та керівників аграрних компаній, холдингів, фермерських господарств, постачальників МТР, трейдерів та представників міжнародних організацій.

З питань участі у форумі звертайтеся, будь ласка, до організаторів за телефоном (044) 236 21 10/13 або електронною поштою: **oliinyk@ucab.ua**

Місце проведення: м. Київ, Готель Ramada Encore Kiev, Столичне шосе, 103
Джерело: www.ucab.ua

Екосистемний моніторинг, як базовий чинник стратегування в об'єднаних територіальних громадах

Андріян Фітьо, експерт з економічних питань та стратегічного розвитку територій, Офіс реформ Львівщини

Марія Руда, м.н.с., аспірант кафедри Екологія Інституту екологічної економіки і менеджменту, Національний лісотехнічний університет України

Михайло Паславський, Директор екологічної лабораторії Інституту екологічної економіки і менеджменту, Національний лісотехнічний університет України

Формування стратегій розвитку громад набуває все більшого значення, особливо там де драйверами змін виступають потужні активні лідери. Даний матеріал напрацьовано, як орієнтир, або навіть як вступ до стратегування територій на науковій, всесвітньо визнаній базі. Власне, саме збалансований розвиток став основою для глобального моделювання динаміки розвитку соціуму «Римським клубом».

Метою проведення децентралізації в Україні є значне підвищення якості життя населення. Якість життя це узагальнюючий інтегрований показник в основі якого містяться базові та похідні індикатори. Серед таких індикаторів як тривалість життя, обсяги ВВП (внутрішній валовий продукт) та РВП (регіональний валовий продукт), соціальні стандарти, одним з базових показників визначено стан навколишнього природного середовища. Великий вплив на середовище має, наприклад, існуюча ситуація щодо:

- поводження з твердими побутовими відходам;
- водопостачання та водовідведення, наявність очисних споруд;
- лісистості території, агроландшафтів, водних об'єктів, мисливських угідь;
- використання викопних вуглеводнів чи альтернативних джерел енергії.

Так як на даному етапі об'єднання територіальних громад (ОТГ) здійснюється як правило, виключно за економічною спроможністю то важливого значення при подальшому розвитку громади, а особливо при напрацюванні стратегій розвитку буде мати моніторинг навколишнього

природного середовища. Якщо брати до уваги всесвітній глобальний аспект то саме взаємозв'язку між економічним розвитком та екологічними проблемами було присвячено Кіотський протокол і кліматичний саміт у Парижі, що відбувся у грудні 2015 року.

Таким чином, вже сьогодні особливої уваги вимагають питання екологічного моніторингу навколишнього середовища та контроль за техногенним навантаженням.

Вкрай необхідним є вдосконалення існуючої на сьогодні моделі моніторингу та контролю якості природного життєвого довкілля (ПЖД) на екосистемному принципі, який б враховував збереження довкілля, вдосконалення управління природними ресурсами, місцеві ресурсно-екологічні проблеми в об'єднаних територіальних громадах. Для відпрацювання зазначеної моделі було здійснено ситуаційний аналіз.

Отримані результати проведених досліджень вперше на екосистемному рівні дають можливість узагальнити дані стосовно розвитку конфлікту між природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища в об'єднаних територіальних громадах.

В рамках екосистемного підходу було враховано ресурсно-екологічну гармонізацію цільових векторів екологічного моніторингу в об'єднаних територіальних громадах та систему управління в них.

Система екологічного моніторингу представляє собою багаторівневу систему контролю за станом природного середовища та якістю довкілля і спрямована на: підвищення рівня вивчення і знань про екологічний стан довкілля; підвищення оперативності та якості інформаційного обслуговування користувачів на всіх рівнях; підвищення якості обґрунтування природоохоронних заходів та ефективності їх здійснення; сприяння розвитку міжнародного співробітництва у галузі охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

Аналіз системи екологічного моніторингу в Україні, проведений вітчизняними науковцями В.Д. Бакуменко і Б.О. Горлицьким показав, що в даний час система екологічних показників налічує 2000 певних показників, що безпосередньо характеризують вимірювані властивості, процеси, явища; декілька сотень екологічних індикаторів, що характеризують стан окремих екосистем; близько 130 екологічних індексів – узагальнюючих оцінок стану навколишнього природного середовища (НПС), техногенного навантаження на НПС, оцінки динамічних змін у різних галузях природокористування.

Джерелами отримання екологічної інформації є дані відповідних моніторингових досліджень, що проводяться Міністерством екології та природних ресурсів, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Міністерством фінансів, іншими відомствами, узагальнення, що надаються Державною службою статистики України у вигляді щорічних статистичних збірок.

Навколишня природа складається з екосистем, де всі компоненти тісно взаємопов'язані між собою. Тому спостереження за навколишнім середовищем, по суті, є спостереженням за екосистемами різного рівня організації. Воно повинно охоплювати різні компоненти екосистем і разом з тим бути ієрархічно організованим, щоб не випустити з уваги їхній взаємозв'язок, а оскільки ці компоненти утворюють у природі систему, потрібна система спостереження за ними. Звичайно, при обговоренні цієї проблеми увага зосереджується на біосферних заповідниках як центрах комплексного спостереження за природою, у тому числі екологічного і геосистемного моніторингу. У зв'язку із вимогами сьогоденної системи прийняття рішень, необхідністю відповідати міжнародним критеріям з цього питання виникають завдання із розробки систем екологічного моніторингу для усієї території в межах кожної об'єднаної територіальної громади.

Основними недоліками сучасного екологічного моніторингу є: використання в системі моніторингу для розрахунків тільки статистичних методів обробки інформації, що не дозволяє визначити з достатньою вірогідністю характер тенденції аналізованих змін рівня забруднення в біосфері.. У зв'язку з цим доцільно проводити екологічний моніторинг у наступних напрямках: вивчення багатofункціональної ролі промислових об'єктів та їх комплексного впливу на довкілля в умовах сучасного науково-технічного прогресу і інтенсифікації сільськогосподарського виробництва; розробці методів комплексних досліджень агрокліматичних та біотичних ресурсів територій об'єднаних територіальних громад та виявлення найбільш ефективного їх використання.

Загальна схема врахування екосистемного принципу моніторингу та контролю якості консорції екотонів захисного поєднує встановлення та оцінювання відповідних факторів середовища шляхом прямого чи опосередкованого визначення за матеріалами моніторингу їхніх кількісних показників, а також створення за багатоспектральними зображеннями просторової основи для оцінювання впливу об'єктів в об'єднаних територіальних громадах на стан довкілля.

Екосистемний принцип моніторингу для об'єднаних територіальних громад є, перш за все, інформаційним забезпеченням процесів стратегування, планування та управління розвитком громади, тому до інформації, що формує основу обґрунтованих рішень, необхідно висувати наступні вимоги:

1. Повнота і збалансованість. Отримані показники повинні дозволяти використовувати вибрану стратегію оцінки й відповідати поставленим цілям проведення екологічного моніторингу: визначати ступінь емісії забруднювачів, характеризувати проблеми якості навколишнього природного середовища.

2. Чутливість. Доцільно було б встановити для кожної змінної відповідний діапазон значень, у межах якого вона може змінюватися, і відповідно до цього відібрати коректні методики її визначення.

3. Статистична залежність між індикаторами виробництвом регіонального продукту, здоров'я населення і станом середовища.

4. Можливість інтерпретації отриманої інформації.

5. Доступність і надійність даних.

6. Принцип біоіндикації, як напрям підвищення обсягів отримання екологічної інформації при збереженні витрат на реалізацію програм.

7. Економічність.

Підсумовуючи вищескане варто зазначити, що для ефективного врахування екосистемного принципу моніторингу необхідно мати достовірну, своєчасну і повну інформацією про головні параметри поточних станів компонентів довкілля і техногенних факторів, що впливають на них.

Велика кількість чинників і компонентів природного середовища зумовлює різноманітність екологічних показників. Вони охоплюють елементи як природного, так і техногенно зміненого середовища. Очевидно, що показники, які використовують для характеристики загального стану та якості довкілля, повинні описувати не тільки наявність природних ресурсів, природні явища, виробничу діяльність людей, але й наслідки цієї діяльності на стан довкілля, реакцію на певні види техногенних перетворень. Екологічний моніторинг має базуватись на екосистемному принципі і за своєю суттю повинен включати питання природничих й економічних наук, показники виробництва, власне екологічні дані, соціальні й демографічні характеристики. Екосистемний принцип моніторингу дозволяє розглядати екологічний моніторинг об'єднаних територіальних громад дещо ширше, ніж спостереження за забрудненням довкілля, по суті, мова має йти про набір критеріїв, придатних для оцінки як поточної ситуації, так і напрямків її розвитку з погляду збалансованого розвитку.

Набір екологічних критеріїв за екосистемним принципом має складатися з трьох основних груп:

- ресурсних (стан об'єктів природного середовища, наявність небезпечних виробництв, споживання основних ресурсів, обсяг утворення та розміщення відходів за класами небезпеки);

- економічних (валовий продукт, бюджетні відрахування з загального та спеціального фондів бюджетів)

- соціальних (дохід та витрати у розрахунку на одну особу, рівень безробіття, забезпеченість житлом, структура споживання продуктів харчування, рівні народжуваності, смертності, захворюваності, інвалідності – з поділом на основні групи).

Завершальним етапом впровадження екомоніторингу має стати впровадження автоматизованих систем управління та збору інформації для потреб об'єднаних територіальних громад.

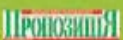
IX СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА АГРОТЕХНІКА

2-4 березня 2016

Місце проведення: **Арена Львів, вул. Стрийська, 199, Львів**

Генеральний медіа-партнер

За медіа-підтримки

Аналітичний партнер

Генеральний інтернет-партнер

■ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРЬСЬКА ТЕХНІКА:

- ✓ трактори, міні-трактори, мотоблоки
- ✓ культиватори
- ✓ кормоподрібнювачі, обприскувачі
- ✓ картоплесаджалки
- ✓ плуги, сівалки, косарки, копачки
- ✓ зерноочисні машини
- ✓ комплектуючі та запчастини

■ КОРМИ

■ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ РОСЛИН

■ ДОБРИВА

■ НАСІННЯ, САДЖАНЦІ та ін.

■ ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ТВАРИНИЦТВА

Інформаційні спонсори

Контакти

тел./факс: (032) 244-18-88

e-mail: expolviv@gmail.com

web: www.expolviv.ua

Організатор

Теплий грудень допоміг озимим, але...

Тепла погода у листопаді-грудні 2015 року дозволили дещо виправити негативну ситуацію восени. За прогнозами Укргідрометеоцентру майже до кінця грудня буде утримуватися тепла погода. Виходячи із ситуації що склалася із посівом озимих культур - посуха, недосів, відсутність всходів на багатьох площах в Україні – листопад і грудень виявилися сприятливими – повідомила начальник відділу агрометеорології Укргідрометцентру Тетяна Адаменко інформаційному порталу AgroPortal.ua

В східній частині України та західних областях рослини підросли і на багатьох площах досягнули безпечної фази – кущіння. В цілому оцінюю поточну погодні ситуації для агровиробників на “трійку з плюсом”.

Наприкінці грудня на всій території України очікується зниження температури до негативних добових значень, попереднє похолодання буде не дуже інтенсивним. Мінімальна температура повітря вночі очікується -10... -15°C, а вдень 3-6 градусів морозу. Це в межах норми. Опади будуть незначними – до 10 мм. В основному дощ з мокрим снігом і зниження температури. Утворення снігового покриву ймовірно в західних і частково в північних областях. У зв'язку з глобальним потеплінням, яке на території України виявляється дуже істотно, ймовірність холодної зими значно менше, ніж ймовірність теплої. Зима може бути тепліше норми на 2-3 градуси, але в середині двох наступних місяців можуть бути досить холодні періоди по 5-7 днів, що можуть зумовити значну шкоду посівам.

Якщо припустити, що температура в січні-лютому 2016 року буде вище норми, все може завершитися сприятливо. Але у випадку настання холодів і відсутності снігу втрати неминучі.

Як агровиробникам діяти в умовах кліматичних змін? Висівати якісне районоване насіння. Не західноєвропейське, а адаптоване до наших умов.

Джерело: www.agroportal.ua

Про законодавчі нововведення в системі забезпечення безпечності харчових продуктів в Україні нашому виданню розповіла заступник керівника Проекту ЄС «Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні» Яна Добідовська.

Зміни в законодавстві України про безпечність харчових продуктів сприяють підвищенню конкурентоспроможності товаровиробників на світовому ринку – Яна Добідовська

- Розкажіть будь ласка нашим читачам про основні нововведення в законодавстві України з питань безпечності харчових продуктів?

- Я.Д.: Прийнятий Верховною Радою України 22 липня 2014 року під № 1602 Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпечності харчових продуктів”, який набув чинності 20 вересня 2015 р., містить низку досить суттєвих новел, необхідних для гармонізації українського законодавства про харчові продукти із законодавством ЄС, та забезпеченням прав споживачів щодо їх доступу до безпечних харчових продуктів. По-друге, даний закон був важливим кроком для відкриття для виробників України нових ринків в країнах ЄС.

Вказаним законом передбачено, що відповідальність за безпечність харчових продуктів покладається безпосередньо на оператора ринку, який відповідає за продукт на всіх етапах виробництва та обігу – виробництво, переробка, транспортування та ін., – в межах своєї діяльності. Новий термін, визначений цим законом, – “оператор ринку”, охоплює юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і просто фізичних осіб, які виробляють або здійснюють обіг харчового продукту. Закон встановлює контроль за безпечністю харчових продуктів на усіх ланках харчового ланцюга за принципом “від лану до столу”. Таким чином оператори ринку на потужностях повинні впровадити гігієнічні вимоги та/або процедури, засновані на принципах НАССР. Закон № 1602 передбачає також запровадження принципу простежуваності, тобто оператор ринку повинен зберігати документацію про харчовий продукт, інгредієнти, що надійшли для його виробництва, а також інформацію про відправлення харчових продуктів за принципом “крок назад-крок вперед”. Це необхідно для того, щоб можна було простежити звідки прийшов та куди надійшов харчовий продукт та/або інгредієнт, якщо він виявився небезпечним. Від виробника не вимагається конкретної форми ведення цієї інформації – лише можливість надати

компетентному органу необхідну достовірну інформацію, в електронному або паперовому вигляді, про те, звідки надійшов харчовий продукт, та куди його відправили, для того, щоб встановити ланцюг простежуваності.

- *Чи існує необхідність додаткових змін в законодавство України для ефективної дії зазначеного закону № 1602?*

- **Я.Д.:** Тільки на виконання зазначеного закону № 1602 треба впровадити загалом близька 30 підзаконних актів, які вже розроблено та підготовлено. Наразі вони перебувають на різних етапах погодження. Наприклад, вже прийнято наказ, яким затверджено нову форму експлуатаційного дозволу, який набув чинності. Але якщо потужності вже надано експлуатаційний дозвіл, цей дозвіл просто переносяться до нового реєстру компетентним органом.

- *Чи передбачено особливості впровадження положень Закону № 1602 для потужностей різних за розміром чи напрямом спеціалізації?*

- **Я.Д.:** Всі оператори ринку, за виключенням первинного виробництва, повинні запровадити процедури, засновані на принципах НАССР. Але є можливість застосування гнучкого підходу, наприклад для підприємств, які реалізують вже готові та запаковані харчові продукти, які не потребують дотримання температурних режимів зберігання продуктів. Законодавчо передбачений період запровадження процедур, заснованих на принципах НАССР, в залежності від типу потужності: для малих потужностей обов'язкова їх наявність в 2019 році, для потужностей, які провадять діяльність з харчовими продуктами, у складі яких відсутні необроблені інгредієнти тваринного походження (крім малих потужностей) – з 2018 року, а на потужностях, які провадять діяльність з харчовими продуктами, у складі яких є необроблені інгредієнти тваринного походження (крім малих потужностей) вже з 2017 року. Новий підхід до вимог гігієни є обов'язковим для всіх потужностей вже через один рік.

Оператори ринку з урахуванням власних знань та досвіду можуть самостійно забезпечити навчання персоналу для їх розуміння постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР. Це обов'язок оператора ринку, встановлений новим Законом, щоб в нього персонал був навчений. При перевірці оператора ринку, яка може здійснюватися в будь який час роботи потужності, на потужності має бути хоча б одна людина, яка розповість інспектору компетентного органу про процедури, засновані на принципах НАССР, чому вони запроваджені саме так, чому саме ця точка обрана, як

критична контрольна точка тощо. Для забезпечення ефективності та постійного впровадження процедур, заснованих на принципах НАССР, на потужності повинен бути запроваджений принцип взаємозамінності.

- *Які законодавчі ініціативи, на Вашу думку, необхідно ще здійснити для його наближення до вимог ЄС?*

- **Я.Д.:** Важливим документом, який повинен бути прийнятий, є проект Закону України “Про надання інформації споживачам про харчові продукти”. Це по суті усі вимоги до маркування харчових продуктів. Даний законопроект вже розроблено і він ґрунтується на вимогах Регламенту ЄС № 1169/2011. Допрацьована версія законопроекту вже в найближчий час має бути погоджено Кабінетом Міністрів України. Цей закон важливий для споживача, оскільки в ньому містяться вимоги до змісту інформації, що має бути вказана на етикетці харчового продукту в будь-якому випадку, незалежно від бажання виробника. В законі прописано вимоги до розміру шрифту на етикетці, яка інформація має міститися в одному полі зору на етикетці, вимоги до інгредієнтів (що саме, в якій кількості, процентне співвідношення складників в харчових продуктах) для легкого проінформованого вибору споживача при купівлі. Звісно, запроваджується серйозна відповідальність при порушенні законодавства відносно вимог маркування харчових продуктів.

- *Розкажіть будь ласка про результати діяльності Вашого проекту в Україні?*

- **Я.Д.:** Проект ЄС “Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні” працює до кінця 2016 року і передбачає, в тому числі, приведення законодавства України про безпечність харчових продуктів у відповідність до вимог ЄС, підготовку і навчання інспекторів Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України як аудиторів процедур, заснованих на принципах НАССР, інформаційний супровід законодавчих змін. Ми відкриті до питань операторів ринку, зокрема, за участі Проекту підготовлено і випущено брошуру з поясненням нових положень законодавства в сфері безпечності харчових продуктів. На запити підприємців ми надаємо інформацію, роз’яснення чи проводимо спеціалізовані семінари. Один із них, зокрема, проводився у вересні поточного року на Львівщині.

- *Дякуємо Вам за цікаве інтерв’ю*

Розмову вів Павло Музика

Основні елементи ефективної годівлі корів та молодняка великої рогатої худоби

Андрій Доманський, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, голова ГО "Товариство "Сільський господар"

Продовження статті. Початок матеріалу у "Віснику Агрофорум" № 21 (21) 2015 р.

Зернові корми та відходи технічного виробництва в якості кормів.

Через високий вміст енергії їх називають концентрованими. Із злакових культур в кормових цілях використовуються:

Овес – цінний дієтичний корм. Розмолотий овес (вівсянка) – один з перших кормів для новонароджених телят. Плівка займає біля 30% маси зерна. Через наявність в зерні холіну (вітамін В4) впливає позитивно на бадьорість тварин. Телятам старше 2-х місяців можна давати частину вівса цілого, не розмеленого в кількості 0,2 – 0,3 кг/добу.

Пшениця. На кормові цілі використовують, як правило, непродовольче зерно. До його складу входить 13 – 15 % протеїну, що складається із проламіну та глютеїну, суміш яких називають пшеничною клейковиною. Згодувати худобі зерно краще у формі грубого помолу, або плющеним. Пшениці відзначаються високою врожайністю – 50 – 80 ц/га і вище, що забезпечує 80 – 95 ц. з 1 га. У зерні пшениці містяться цінні структурні вуглеводи (маноза, рафіноза), які покращують засвоєння мінеральних речовин молодняком тварин. Тому дерть пшениці використовують для виготовлення пійла і стартерних комбікормів для телят.

Жито. Як кормовий ресурс більше використовується в районах Полісся. Нижча, ніж у пшениці врожайність. Жито використовують в першу чергу на продовольчі цілі, обмежуючи його кормове споживання.

Тритікале – гібрид жита і пшениці. Має вищу від жита врожайність (35 – 60 ц/га). Як і жито тритікале має терпкий смак, тому в комбікорм їх включають до 15%.

Кукурудза – відзначається найвищою поживністю (1,33 к.од.). Добре поїдається тваринами. Висока врожайність – 90 – 140 ц/га. Добра перетравність органічних речовин. Протеїну мало і він є невисокої біологічної цінності. Через наявність рідкого жиру розмелене зерно (дерть) не може зберігатися більше 5 днів. Кукурудза є компонентом (до 50%) комбікормів.

Ячмінь. Вирощується переважно в зоні помірного клімату, де є основною фуражною зерновою культурою. Ячмінь є сировиною для пивоварної промисловості. Висока поживність зерна (близько 1,2 к. од.). Вміст протеїну не високий (11,3%), але він містить багато лізину, тому є одним з найкращих зернових кормів для свиней, забезпечуючи високу якість м'яса і сала. Сучасні сорти ячменю забезпечують врожайність на рівні 45 – 60 ц/га.

Зернові бобові корми

Зернобобові культури є основним джерелом поповнення протеїну в раціонах великої рогатої худоби. Порівняно із злаковими зерновими зернобобові містять в 1,5 – 3 рази більше протеїну, який майже повністю складається із білка. В зернобобових значно більше кальцію та фосфору, вітамінів групи *B* та мікроелементів.

Специфікою зернобобових є наявність у них антипоживних речовин, які блокують роботу ферментів, що приймають участь у травленні. До цих речовин відносяться таніни, глюкозиди, алкалоїди, фітинова кислота та інші. *Нейтралізувати їх можна термічною обробкою:* в сушільних агрегатах, варінням, екструдкуванням.

Найбільш поширеними зернобобовими культурами є:

Горох. Відзначається високою врожайністю (біля 40 ц/га). Основною технологічною вадою є нерівномірне дозрівання стручків і вилягання. Уже є сорти, які є стійкі до вилягання. Через наявність у зерні антипоживних речовин (антитрипсину, фітинової кислоти, таніну) при значних кількостях гороху та без попередньої його підготовки може знизитися перетравність поживних речовин і засвоєння їх організмом тварини. Горох вводиться до складу замінників молока для телят в межах до 15 – 20% від загальної кількості інгредієнтів.

Соя. Багата на протеїн (40%) і жир (16-22%). За останні чверть століття посіви сої у світі збільшилися в два рази. Особливо поширена у США, де її середня врожайність досягає 25 ц/га. В останні роки посіви сої зростають і в Україні, де середня врожайність складає біля 13 – 15 ц/га, на поливних землях – до 30 ц/га.

Для нейтралізації антипоживних речовин використовуються методи запарювання, варіння, автоклавування, екструдкування. Через високий вміст жиру сою екструдують разом із зерном злакових, найкраще кукурудзи, у співвідношенні 1:4 – 5.

Люпин кормовий (солодкий, безалкалоїдний). Дає високі врожаї не тільки на чорноземах, але і на супіщаних ґрунтах Полісся та Прикарпаття. За повноцінністю білка поступається лише сої. В 1 кг зерна міститься 1,06 – 1,16 к.од. і 230 -280 г перетравного протеїну, майже в два з половиною рази перевищуючи необхідну кількість перетравного протеїну для молодняка і корів великої рогатої худоби (105 – 115 г./к.од.).

Кормові (кінські) боби. Вирощують переважно в зоні Полісся і Лісостепу України, тобто в зоні помірного клімату. Урожайність 25 – 40 ц/га, але може досягати і 50 ц/га. Містить також інгібітори трипсину, а також відин і конвідин, які знижують смакові якості. В комбікорми для великої рогатої худоби включають до 15%.

Відходи технічного виробництва

Висівки. При виготовленні високих сортів пшеничного і житнього борошна у висівках залишається біля 25 – 28% маси зерна. Висівки мають меншу поживність, ніж зерно, але більше протеїну, який знаходиться в алейроновому шарі під оболонкою і переходить у висівки. Висівки мають в два рази більше фосфору, ніж у зерні. Цей фосфор є органічного походження і легкодоступний для засвоєння. Висівки завдяки сполуці фосфору з фітином мають послаблюючий дієтичний вплив.

Макуха і шрот. Вони є відходами (залишками) при виробництві олії. При виробництві олії шляхом пресування залишок має назву *макухи*. Вміст жиру в ній 7 – 8%. При екстрагуванні олії із насіння з допомогою жиророзчинників залишок має назву *шротів*. Вміст жиру в них біля 1% і дещо вищий вміст протеїну. Макуха і шрот бувають соняшникові, льняні, соєві, ріпакові. Слід відзначити, що за продуктивною дією, впливом на молочну продуктивність, на якість молока один центнер макухи можна прирівняти до 1,3 – 1,5 ц зернового корму.

Існують певні застереження відносно використання ріпакової макухи в якій можуть бути *ерукова кислота та глюкинолати* (синалбін і глюконікін). Останні спричиняють утворення отруйних продуктів, що викликають запалення кишечника, нирок і сечовивідних каналів та впливають негативно на обмін йоду. В раціон корів ріпакову макуху вводять в межах 0,5 – 0,8 кг.

Шрот і макуху соняшникову, лляну, соєву вводять в раціон корів і молодняка без обмежень в кількості 0,3 – 0,6 кг (для молодняка) і 1 – 3 кг для корів в зимовий період. В літній період завдяки високому рівню протеїну в пасовищній траві та в зеленій масі з кормових культур зеленого конвеєру немає особливої потреби використовувати цей високоцінний і дефіцитний корм.

Жом. Це є залишок цукрового виробництва. Вміст сухої речовини в свіжому жомі складає біля 10%. Перетравного протеїну небагато, біля 80% від необхідної норми для кормів. Жом містить багато кальцію і мало фосфору при співвідношенні між ними 7:1 при нормі 1,5 – 3:1. В жомі відсутній каротин і вітамін Д. Тривале згодовування великих порцій жому може викликати *остеомаляцію*. Після перших трьох діб свіжий жом скисає і в ньому утворюються оцтова, масляна і молочна кислоти, рН (кислотність) дорівнює 5. Надмірна кількість масляної кислоти негативно впливає на організм тварини. Тому не можна довго зберігати сирий жом на відкритому повітрі.

Дійним коровам на добу згодовують до 15 – 25 кг свіжого чи кислого жому. Сухостійним коровам жом не рекомендується згодовувати. Якщо в раціонах є достатньо сіна, протеїнових кормів то жом згодовують в перші 30 – 45 днів сухостійного періоду в кількості 7 – 10 кг і виключають його за 10 – 15 днів до отелу. Найкращий ефект жом дає при відгодівлі молодняка великої рогатої худоби. В заключний період відгодівлі молодняка чи вибракуваних корів жому дають до 30 – 40 кг на одну голову. **Сухий жом** використовують в складі сумішок (січки, полови), намочуючи його.

Меляса – густа, тягуча солодка рідина темно – бурого кольору зі специфічним запахом. Вміст води становить біля 20%, золи – біля 10%. В золі переважають лужні елементи, зокрема калій. Можуть бути нітрати. Великі даванки меляси можуть викликати розлад травлення і посилене сечовиділення.

Дорослій худобі, дійним коровам згодовують 1 – 1,5 кг, максимум 2 кг, молодняку старше 1 року – 0,8 – 1 кг.

Брага (барда). Залежно від сировини, з якої виготовляють спирт розрізняють брагу зернову (кукурудзяну, житню, пшеничну, ячмінну), картопляну і мелясову. Брага відноситься до водянистих кормів (4,5 – 12,0% сухих речовин). Позитивною стороною браги є наявність в ній протеїну та фосфору, яких бракує в раціонах в стійловий зимовий період. Дійним коровам згодовують по 15 – 20 кг на добу, молодняку старше року 10 – 15 кг, на відгодівлі худоби – до 30 кг. Слід відмітити, що тривале використання браги в годівлі ремонтних телиць, що йдуть на поповнення стада корів є небажаним. Якщо брагу є потреба використовувати, то в малій кількості (5 – 7 кг), здобрюючи нею солом'яну січку (полову) чи інші корми. Це ж стосується і сухостійних корів.

Пивна дробина. Це є залишковий продукт після виробництва пива. Дробина являє собою залишковий солод світло – коричневої густої маси із специфічним запахом. Дробина відноситься до водянистих кормів із вмістом сухої речовини – 20 – 25%, протеїну – 4 – 5%, к.од. – 0,21. В пивній дробині мало кальцію, немає каротину і вітаміну Д. Швидко псується, тому згодовують в день її виготовлення. Дійним коровам дають по 10 – 12 кг, сухостійним – не згодовують.

Завершуючи цикл статей про основні елементи ефективної годівлі великої рогатої худоби, який публікувався в останніх випусках видання “Вісник Агрофорум”, слід зазначити, що вибір тієї чи іншої системи також залежить від кількості поголів’я корів, наявності існуючих приміщень та техніки. Недоліки, які виникають при певній системі утримання і годівлі тварин можуть бути усунені формуванням однотипних груп тварин, а також іншими організаційно – технічними заходами та перекриті кращими загальними результатами.

Перспектива за тими технологіями, які вимагають менших затрат праці і коштів, сприяють підвищенню продуктивності тварин. Тому система використання повнораціонних сумішок з використання кормороздавальної техніки має майбутнє.

АБ “Укргазбанк” пропонує аграріям вигідні умови співпраці

В Україні уже декілька місяців діє програма кредитування «Сільськогосподарська техніка від Республіки Білорусь» на придбання сільськогосподарської техніки білоруського виробництва. Відповідно до угоди АТ “Укргазбанк” з білоруськими партнерами, українські позичальники отримують вигідні умови кредитування – уряд Білорусі відшкодовує банку частину процентної ставки за наданими кредитами. Завдяки цьому АТ «Укргазбанк» пропонує сільськогосподарським товаровиробникам акційні умови на придбання нової сільськогосподарської техніки/транспорту/обладнання/устаткування. Відсоткова ставка складає 17,67 %, кредит можна повертати протягом 5 років, а власний перший внесок від 20 % вартості техніки.

Детальну інформацію щодо умов кредитування Ви можете дізнатись на інтернет-сайті банку або звернутись у Львівську філію АТ «Укргазбанк» за адресою: м. Львів, вул. Стрийська, 98, тел.:(032) 2970811, 2420227, 2948275.

Джерело: www.ukrgasbank.com

Енергозбереження – перспективна інвестиція

Василь Прусак, Центр енергозбереження Львівського ЦНП

Продовження статті. Початок матеріалу у попередньому випуску

Стрімко входить в повсякденний вжиток обладнання для заміни традиційної енергії на альтернативну (відновлювальні джерела енергії – ВДЕ) для різних галузей. Але за повсякденними господарськими справами більшість сільських господарів не мають вільного часу та можливостей ознайомитися з простими чи складними способами користування з цієї нової енергії. Найкращим способом переконання доцільності користуватися чимось новим – самому спробувати або побачити в сусіда. Тому появилася потреба створити та видати «Порадник використання енергії для села», де будуть перераховані типові реалізовані варіанти використання альтернативної енергії для певних технологічних чи побутових процесів (в таблиці продовжено перерахунок деяких потенційних способів реалізацій).

Учасники “Кластеру енергоефективності та відновлювальної енергетики Львівщини” готують такий «Порадник», де будуть вказані їхні конкретні впровадження обладнання для використання ВДЕ. Ця робота з видання «Порадника» не має запланованого фінансування, тому розраховуємо на спільні зусилля учасників Кластеру, співучасть бізнесу, депутатів та доброчинців, які можуть отримати визнання за допомогу у цій роботі, яка направлена на збільшення енергонезалежності сільських господарів та громад.

Співпраця в цій роботі бізнесу, депутатів та доброчинців підтвердить підтримку ними нового бренду – «Зміни клімат – зміни країну». Не так давно в Німеччині починався такий рух, за використання відновлювальної енергії, а на сьогодні вже біля 30% німецької енергії з відновлювальних джерел виробляють окремі домогосподарства. Це стало називатися «енергетичною демократією» – господарі стали майже незалежними від енергетичних монополістів країни і їхня громадська незалежність від цього підвищилася. Ну і покращилася екологічна ситуація через зменшення викидів парникових газів на традиційних вугільних, мазутних чи газових електростанціях, адже енергонезалежні господарі не споживають цієї «брудної» енергії.

Це відносно дорого, впровадження ВДЕ, але сталість розвитку окремих територій та земної кулі в цілому не має ціни – збільшення використання ВДЕ зменшує тиск на довкілля і покращує умови для життя. На це треба націлитися і Україні. Запрошую до спілкування і співпраці в Тренінговому центрі енергозберігаючих технологій, де працюють ВДЕ.

Таблиця 1

Можливості використання технологій відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) в різних технологічних процесах сільського господарства

Обладнання	СП - Сонячні панелі	СКП - Сонячні повітряні колектори	В - Малі вітрові генератори	Б - мікробіогаз
Виробничий процес				
12. Вентиляція господарських будинків	Тільки в літній період	-	Цілий рік, як додаткове джерело	Вентилятори не повинні бути єдиним споживачем
13. Електроживлення електричного пастуха	Без обмежень	-	Без обмежень	-
14. Пристрій для переробки плодів: напр., миття, сортування, пакування	Як допоміжне джерело	-	Як допоміжне джерело	Пристрої не повинні бути єдиним споживачем
15. М'ясо і м'ясна продукція (див. охолодження)	Як допоміжне джерело	-	Як допоміжне джерело	Пристрої не повинні бути єдиним споживачем
16. Молоко і молочна продукція, молокоприймальні пункти (див. охолодження)	Як допоміжне джерело	-	Як допоміжне джерело	Пристрої не повинні бути єдиним споживачем
18. Організоване доїння на пасовищах	Електроживлення холодильних агрегатів в літній період	-	-	-
19. Мед та продукти бджільництва	Для весняного підігрівання вуликів, для освітлення території і комірки, для роботи пристроїв	Для вентиляції та осушення комірки	Для весняного підігрівання вуликів, для освітлення території і комірки, для роботи пристроїв	-
20. Приготування кормів	Як допоміжне джерело	-	Як допоміжне джерело	Пристрої не повинні бути єдиним споживачем
21. Зарядка акумуляторів в транспортних засобах	Без обмежень	-	Без обмежень	-
22. Освітлення приміщень	Без обмежень	-	Без обмежень	-
23. Освітлення територій	Без обмежень	-	Без обмежень	-
24. Навчальні майданчики	Демонстраційна модель (панель 10Вт + акумулятор 12В/7А*год + контролер + LED 3 Вт з оправою + проводи + вентилятор 1,5Вт)	Колектор 50x70см	Макет	Плакат
25. Подача води	-	-	Безгенераторні вітропристрої	-
26. Вівчарство - бринза - в горах, на полонинах	Автономне джерело електроживлення (з вітрогенератором) з ефективним охолодженням	-	Автономне джерело електроживлення (з фотовольтаїкою) з ефективним охолодженням	-
27. Тепличне господарство	Як допоміжне джерело	Для вентиляції та сушіння	Як допоміжне джерело	-

Про перспективні напрями розвитку садівництва на Львівщині “Вісник Агрофорум” розповів директор ПП “Проектно-консультаційний центр “Суцвіття”, кандидат економічних наук Анатолій Бурлака.

Ефективний бізнесу в сучасному садівництві істотно залежить від фахової консультативної підтримки - Анатолій Бурлака

- Доброго дня, Анатолій Іванович. Розкажіть будь ласка про створення та основні напрями діяльності ПКЦ “Суцвіття”?

- А. Б.: Проектно-консультаційний центр “Суцвіття” досить молоде підприємство, створене в липні 2012 року, яке вже три роки працює в цій сфері. Але за цей період ми зробили досить багато. Основний напрям діяльності – проектування створення насаджень плодових, ягідних, горіхоплідних культур та винограду. На першому плані в нас стоять консультації клієнту, тому що без них неможливо самостійно підібрати землю, посадити сад. На початку співпраці клієнт може отримати в нас безкоштовно інформацію стосовно типів ґрунтів не лише Львівщини, але і інших областей. Тип ґрунту – одне із основних питань в ефективному садівництві. Наприклад, ґрунт може бути добрий дуже добрий чи непридатний для вирощування обраної культур. В такому разі ми вирішуємо як правильно поступити з даною землею. Отримавши інформацію про землю – це попереднє слово, – клієнт приймає рішення про доцільність продовження співпраці з нашим центром. Якщо співпраця продовжується, то надалі ми виготовляємо робочий проект створення насаджень культури, здійснюємо пошук розсадників. Значна увага зосереджується на підборі культури, оскільки не кожна культура добре плодоносить в західному регіоні, але дає позитивні результати в інших регіонах, наприклад на півдні. Є культури, які важко вирощуються на Львівщині, але ці сорти, наприклад персику та виноград, добре прогресують на півдні України. В області є приклади успішного вирощування персика в Мостиському та Городоцькому районі, переважно американської та польської селекції. Є також сорти персика виведені Інститутом садівництва НААН, але переважно лише ранні сорти можуть вирощуватися на Львівщині.

- Які напрями спеціалізації садівництва на даний час в Західній Україні найбільш прогресуючі?

- **А.Б.:** Зараз на першому місці в західній зоні України займає закладання промислових насаджень яблунь, ягідних культур і горіха грецького. Насаджень винограду в промислових масштабах на Львівщині немає, хоча ми розробляли раніше проект для Стрийського району. Коли на запропоновану під насадження винограду ділянку ми підібрали сорти винограду, то потенційний інвестор оцінив, що це занадто працемістка культура. Якщо 10-15 кущів можна прикопати вручну, то декілька гектарів – вже складніше. Ми підтримуємо вирощування персика, оскільки врожай персика з Криму фактично втрачено, а на Півдні України (Херсонська область) істотні обмеження в зрошуванні. Якість плодів персика на Львівщині при правильному підборі сортів задовольняє потреби споживачів.

- Розкажіть докладніше про перспективи розвитку горіхівництва?

- **А.Б.:** Горіх це досить відома раніше культура в західному регіоні, проте промислових насаджень було мало. В основному горіх грецький вирощувався в особистих господарствах, на дачах по декілька дерев. Існує два варіанта можливого закладання горіхового саду. По-перше, горіх може вирощуватися на сіянцях і як щеплене дерево. У першому випадку посіяли горіх, отримали саджанець і він росте та продовжує плодоношення. У випадку сіянців горіха, лише близько 40 % саджанців будуть зберігати біологічні властивості материнської форми. Решту сіянців горіха грецького не передають властивість материнської породи на 100 %. Хоча горіх передає властивість материнської породи, порівняно, наприклад, з яблунею чи грушею найбільше. Але ми рекомендуємо вирощувати щеплений горіх, оскільки, по-перше, вступає раніше в плодоношення і, по-друге, є гарантія того, що ви посадили щеплений горіх і результат врожаю щодо сорту буде гарантований.

- З якими підприємствами в Західному регіоні України ПКЦ “Суцвіття” співпрацює?

- **А.Б.:** В питаннях наукової співпраці активно взаємодіємо з ТОВ “Долина-Агро” (Івано-Франківська обл.), оскільки багато вивчали і займалися пошуком інформації про вирощування нової для нашої зони культури – чорниці канадської або більш відомої як лохина. Ми допомагали в створенні сучасної лабораторії мікрокронального розмноження рослин в м. Долина, ввели культуру в промислове розмноження методом *in vitro*, що

дозволяє одержувати чистий безвірусний садивний матеріал цієї культури, створили сучасний розсадник, ввели в Реєстр сортів України три сорти лохини. Також в Івано-Франківській області було закладено промислове насадження лохини на 20 га, продукція з якого вже реалізується на ринку. Інвестиції на гектар промислового насадження лохини можуть коливатися в межах 170-240 тис. грн. Ми рекомендуємо вирощувати лохину на плівці, якою накривають торфосуміш, а також обов'язково зробити досить дороге зрошення.

У Львівській області плідно співпрацюємо з ФГ “Захід-Агро”, яке вирощує саджанці ягідних культур, зокрема смородини. На сьогодні в західному регіоні більш популярними культурами у садівництві є горіх грецький, малина, лохина і ожина. Ми успішно співпрацюємо з клієнтами з більшості регіонів України, зокрема в Дніпропетровській і Полтавській областях. У Дніпропетровській області, наприклад, ми закладаємо зараз великі насадження горіху грецького. Співпрацюємо з науковими установами - Інститутом садівництва НААН і Подільською дослідною станцією садівництва.

- Які культури можна порадити для вирощування на невеликих ділянках, наприклад в особистих господарствах населення на Львівщині?

- А.Б.: На 1-1,5 га бажано вирощувати ягідні культури, наприклад смородину, суницю чи малину. Ожину вирощувати досить складно. Суниця, наприклад, вимагає істотних капіталовкладень і загалом досить працемістка. На Львівщині є успішний досвід вирощування полуниці в Перемишлянському районі із подальшою реалізацією продукції для потреб молокопереробного підприємства “Данон” через кооператив в Тернопільській області.

- Які основні проблеми галузі садівництва ?

- А.Б.: Одна з проблем найважливіша – потреба в стартовому капіталі. Треба не лише всі гроші вкласти в закладку саду чи ягідника, але і врахувати потреби у фінансових ресурсах для забезпечення належного догляду та захист. Закладка гектару смородини, наприклад, вимагає 30-40 тис. грн інвестицій і приблизно така ж сума для більшості кущових ягідних культур. Різниця в названій сумі виникає внаслідок різниці в якості ґрунтів і залежно від продавця саджанців. Якщо купувати гарну розсаду суниці, то витрати становлять 2 грн за одиницю при технологічній потребі в 40 тис саджанців на гектар. Таким чином це вимагає 80 тис грн лише на саджанці.

Нажаль особисті господарства, як правило, не купують таких якісних саджанців, а більшість підприємств купують розсаду полуниці у Вінницькій області в українсько-нідерландського підприємства “Поділлля-плант”.

На закладку гектара промислової малини слід висадити 6667 саджанців і вартість саджанця коливається в межах 6-10 грн, тобто лише 40 тис грн - витрати на саджанці. Підготовка ґрунту для закладки малини – в межах 10-15 тис грн./ га. Тобто, за 50 тис. грн можна закласти гектар малини.

- *Які моменти важливі при започаткуванні бізнесу в садівництві?*

- **А.Б.:** Самий основний нюанс – підібрати безвірусні високоякісні саджанці, оскільки вони дорожчі на ринку. В плодових культурах важливий також підбір сорту, оскільки сорти, які добре плодоносять в східних і південних регіонах України, не дають бажаного показника урожайності в західній зоні.

Наприклад, всі плодові дерева небажано висаджувати на південному схилі. На південних схилах дерева швидше починають вегетацію і потрапляють під весняні приморозки. Навпаки, на північному і західному схилі таку культуру, як персики, висаджувати доцільніше.

Малина потребує якісних ґрунтів, не глинистих. Продуктивність істотно залежить від кількості саджанців на гектарі і бажано вирощувати на штучному зрошуванні. На ринку зараз є сорти малини короткого дня – літня малина і ремонтантна, яка починає давати врожай в серпні і до перших морозів забезпечує ягодою майже всю осінь. Але ремонтні сорти малини після збору врожаю вимагають повного зрізання надземної частини, а потім на наступний рік малина знову цвіте в кінці травня і плодоносить із серпня до жовтня.

Ми ще не підібрали зимостійких сортів ожини для нашої зони. Італійські сорти ожини по адаптивності досить складні, хоча ягода крупна і висока урожайність досить багато. У Волинській області є господарство з промислового вирощування малини і ожини, де урожайність малини, наприклад, 15-17 т з гектара. Взагалі, лише при врожайності понад 6 т / га малину економічно вигідно вирощувати. Малина і ожина вимагає досить істотних затрат праці при зборі врожаю. І хоча механізувати збір малини можна, але якість ягід істотно страждає. Декілька років назад ми організовували поїздку агровиробників у Польщу до фермерського господарства з вирощування малини. І польський фермер відверто сказав, що зібрана механічним способом ягода, наприклад, до споживача в Нідерландах не доїде в товарному вигляді.

На перший погляд горіх проста культура, але насправді досить вибаглива до ґрунту. Горіх не переносить важкоглинистих і важкосуглинистих ґрунтів. Не переносить горіх також земельних ділянок з високим рівнем ґрунтових вод. Але позитив горіху – можливість вирощування на карбонатних ґрунтах до 30-40 % карбонатності, краща зимостійкість, а тому може вирощуватися в Миколаївському, Сокальському та Радехівському районах Львівської області. Особливість промислового горіхівництва – правильна висадка дерев в масиві, оскільки горіх не переносить затінення. Типова схема висаджування горіху 10х10 м, 10х12 м чи 10х14 м, що дозволяє висадити 70 -100 дерев на гектар. В іншому випадку вже через 18-20 років буде не нарощування врожайності, а різке зниження. Так як горіх грецький не переносить затінення дерев. Фактично в цьому випадку нижня частина горіха не буде давати бажаної урожайності. Тому необхідно обрати таку схему садіння горіха, що забезпечує максимізацію врожайності в довгостроковому періоді.

Зараз також популярним є вирощування фундука. Фундук може бути кущової чи деревовидної форми. В Івано-Франківській області є насадження кущової форми. Сорт фундука “Трапезунд” є найбільш перспективним на даний момент щодо збуту продукції на підприємства харчової промисловості, оскільки горіх даного сорту має круглу форму, а кондитерська галузь потребує саме таких горіхів.

- *Ваші побажання для аграріїв Львівщини? Побажання агровиробникам?*

- **А.Б.:** Щоб був дорідний урожай, було міцне здоров'я і були сприятливі економічні умови займатися улюбленою справою.

- *Дякуємо Вам за інтерв'ю.*

Розмову вів Павло Музика

Науково-практичний семінар «Промислова технологія виробництва меду»

19 січня 2016 р. у Києві на базі ННЦ “Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича” відбудеться Науково-практичний семінар «Промислова технологія виробництва меду». Серед учасників та запрошених: науковці, спеціалісти племінних господарств.

Місце проведення: м. Київ, ННЦ “Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича” НААН, вул. Заболотного, 19.

Джерело: www.prokopovich.com.ua

Назва заходу	Дата проведення	Місце проведення	Детальніша інформація
Науково-практичний семінар «Промислова технологія виробництва меду»	19 січня 2016 р.	м. Київ, ННЦ “Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича” НААН, вул. Заболотного, 19	www.prokopovich.com.ua
Науково-практична конференція “Глибока переробка в АПК - вихід на зростаючі ринки”	5 лютого 2016 р.	м. Київ, Готельно-ресторанний комплекс «Козацький Стан», Бориспільське шосе, 18 км	www.insightex.com.ua
Британсько-український форум «Агробізнес майбутнього: інновації та підвищення ефективності»	11 лютого 2016 р.	м. Київ, ВЦ «КиївЕкспоПлаза», вул. Салютна, 2Б, павільйон 1, конференц-зал 4	www.ucab.ua
Конференція для учасників ринку кондитерських та хлібобулочних виробів “CondiTech Україна 2016”	16-17 лютого 2016 р.	м. Київ, Пуша-Водиця, Конгрес-готель “Пуша”, вул. Н. Юнкерова, 20	www.condiconf.com
Конференція “День Агронома”	17-18 лютого 2016 р.	м. Київ	www.agrotimes.net
Друга міжнародна конференція “WurstTech М’ясо і м’ясопереробка”	17-18 березня 2016 р.	м. Київ, Пуша-Водиця, Конгрес-готель “Пуша”, вул. Н. Юнкерова, 20	www.wurstconf.com
Конференція “Елеватор-2016”	23-24 березня 2016 р.	м. Бровари, Ресторан «У лісі», вул. Драгоманова, 2	www.agrotimes.net

Зарубіжні події

Міжнародна виставка садівництва і овочівництва TSW2016	13-14 січня 2016 р.	Польща, м. Варшава	www.tsw.com.pl
Міжнародна виставка “Зелений тиждень 2016”	15-24 січня 2016 р.	Німеччина, м. Берлін	www.gruenewoche.de
Каспійсько-Чорноморський аграрний конгрес	12-13 квітня 2016 р.	Азербайджан, м. Баку	www.apk-inform.com
Міжнародна виставка «Alimentaria 2016»	25-28 квітня 2016 р.	Іспанія, м. Барселона	www.alimentaria-bcn.com
Міжнародна виставка м’ясопереробної промисловості “IFFA 2016”	7-12 травня 2016 р.	Німеччина, м. Франкфурт-на-Майні	www.iffa.com

**Оптові ціни на продукцію
(станом на 30.12.2015 р.) (1 кг/ грн.)**

ПРОДУКТ	мінімальна	середня	максимальна
ПРОДУКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Кабачок</u>	15,00	16,00	17,00
<u>Капуста білокачанна</u>	7,00	8,00	9,00
<u>Селера корінь</u>	20,00	20,00	20,00
<u>Морква нантська</u>	8,00	9,00	10,00
<u>Буряки столові круглі</u>	4,00	4,50	5,00
<u>Капуста броколі</u>	20,00	22,00	25,00
<u>Капуста цвітна</u>	10,00	10,00	12,00
<u>Цибуля зелена</u>	40,00	40,00	40,00
<u>Цибуля -порей</u>	20,00	22,00	23,00
<u>Цибуля ріпчаста</u>	7,50	8,00	8,00
<u>Часник</u>	50,00	55,00	60,00
<u>Картопля Белароса</u>	4,00	4,50	5,00
<u>Гриб печериця</u>	22,00	23,00	24,00
<u>Яблуко Голден 90</u>	8,00	8,00	10,00
<u>Яблуко Гала</u>	9,00	9,00	11,00
<u>Груша</u>	17,00	25,00	36,00
<u>Виноград Молдова</u>	32,00	32,00	35,00
<u>Виноград Вікторія</u>	30,00	32,00	35,00
<u>Цукор</u>	14,40	14,80	15,00
ПРОДУКЦІЯ ТВАРИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Яйце куряче столове відбірне, десяток</u>	24,00	25,00	26,00
<u>Свинина беконна шинка</u>	60,00	62,00	64,00
<u>Свинина вирізка</u>	82,00	84,00	85,00
<u>Яловичина грудинка безкісткова</u>	40,00	40,00	40,00
<u>Куряча гомілка</u>	33,50	33,50	33,50
<u>Короп жив.</u>	44,00	45,00	46,00
<u>Щука жив.</u>	71,00	75,00	75,00
<u>Мед</u>	55,00	80,00	95,00

Складено за даними ТОВ "РСП "Шувар"

**Редакційна колегія інформаційного вісника
Львівської аграрної палати “АгроФорум”**

Музика П.М. – ГО “Львівська аграрна палата” (голова редколегії)

Стефанишин І.М. – ТОВ “РСП “Шувар” (заст. голови редколегії)

Гончаренко Л.В. – Департамент агропромислового розвитку

Львівської обласної державної адміністрації

Вуйчик І.М. - ГО “Львівська аграрна палата”

Паньків І.Я. – БО “Львівська аграрна дорадча служба”

Соломонко Д.О. – Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (видавничий редактор)

Періодичність видання: два рази на місяць.

**Побажання та зауваження до змісту електронного інформаційного бюлетеня
«Вісник Агрофорум» просимо надсилати на e-mail: lvivagri@gmail.com
або за телефоном: +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-56, +38 (067) 803-60-32**

